

правовідносин публічного контролю є суб'єкти публічного контролю, його об'єкти та зміст, які набувають особливостей залежно від виду контролю та повноважень суб'єктів контрольної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Колпаков В.К., Кузьменко О.В. Адміністративне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 2003. 544 с.
2. Адміністративне право: підручник / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Богуцький та ін. За заг. ред. Ю.П. Битяка, В.М. Гаращука, В.В. Зуй. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків: Право, 2013. 656 с.
3. Тихомиров Ю.А. Курс административного права и процесса / Ю.А. Тихомиров. М.: Издание г-на Тихомирова М.Ю., 1998. 798 с.
4. Адміністративне право: навч. пос. / Ю.П. Битяк, В.М. Гаращук, В.В. Зуй та ін. / за заг. ред. Гаращука В.М. Харків: Право, 2017. 174 с.
5. Скакун О.Ф. Теорія держави і права: підручник. Переклад з рос. Харків: Консум, 2001. 656 с.
6. Віхров О.П. Теорія держави і права: курс лекцій: навч. посіб. / Віхров О.П., Віхрова І.О.; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. Чернігів: Десна Поліграф, 2015. 303 с.

Скляренко І.В.

студент,

*Київський національний університет
імені Тараса Шевченка*

РОЗМЕЖУВАННЯ ЮРИСДИКЦІЇ СУДІВ ЩОДО ВИРІШЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ ЗА УЧАСТЮ ОРГАНУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У сучасній вітчизняній адміністративно-процесуальній доктрині, а також судовій практиці національних судів спостерігаємо неоднозначні підходи до тлумачення питання розмежування юрисдикції судів щодо вирішення земельних спорів за участю органів місцевого самоврядування.

Особливості правового регулювання земельних правових відносин у більшості випадків пов'язані з діяльністю суб'єктів владних повноважень. Наприклад, відповідно до ст. 116 і 122 Земельного кодексу України вирішення питань щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування із земель державної чи комунальної власності

належить до компетенції, зокрема, органу місцевого самоврядування [1]. На думку адміністративіста-практика М. Смоковича, суб'єктивні права громадян та юридичних осіб, у тому числі й ті, що належать до приватно-правових, можуть порушуватися рішеннями суб'єктів владних повноважень, а тому такий спір є публічно-правовим і належить до юрисдикції адміністративного суду [2, с. 145-146]. Водночас представниця цивільно-правової науки Н. Кузнецова зазначає, що в земельних правовідносинах, де органи місцевого самоврядування виконують роль власників землі, вони є рівними учасниками таких відносин разом із фізичними і юридичними особами. Тому спори, що стосуються скасування рішень таких органів про відмову в наданні земельних ділянок у власність чи користування, повинні розглядатися за правилами господарського (цивільного) судочинства [3, с. 20-21].

Конституційний Суд України у судовому рішенні від 1 квітня 2010 року № 10-рп/2010 вказав, що орган місцевого самоврядування при вирішенні питань щодо розпорядження землями територіальних громад, передачі земельних ділянок комунальної власності у власність громадян та юридичних осіб, їх надання у користування чи вилучення із земель комунальної власності діє як суб'єкт владних повноважень. Також суд конституційної юрисдикції вказав, що земельні спори між фізичними чи юридичними особами з органами місцевого самоврядування (як суб'єктами владних повноважень), що пов'язані з оскарженням їх рішень, дій чи бездіяльності, є публічно-правовими спорами, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів [4]. Варто підкреслити, що така позиція Конституційного Суду України суттєво вплинула на діяльність органів національної судової системи та не сприяє виробленню єдиної судової практики. Як результат, усі суди касаційної інстанції своїми постановами пленумів про узагальнення судової практики віднесли цю категорію спорів до своєї юрисдикції, що лише посилює невизначеність [5; 6; 7].

Верховний Суд України у деяких своїх рішеннях зазначав, що орган місцевого самоврядування при здійсненні повноважень власника землі є рівноправним суб'єктом земельних відносин та при розпорядженні земельними ділянками комунальної власності є вільним у виборі суб'єкта щодо надання земельної ділянки, тому позов, предметом якого є перевірка правильності формування волі однієї зі сторін таких правовідносин не може бути розглянуто за правилами КАС України [8; 9]. Проте сьогодні часто національні адміністративні суди у подібних справах відступають від цієї правової позиції. Так, Вищий

адміністративний суд України неодноразово зазначав, що особа, яка реалізує своє суб'єктивне право через прийняття суб'єктом владних управлінських функцій відповідного рішення, чи вчинення ним дій, вступає з ним в публічно-правові відносини і має право на захист свого права в адміністративному суді. Оскарження таких дій є окремим способом захисту права [10; 11].

Водночас нові редакції Цивільного процесуального кодексу України, Господарського процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України з 2017 року не дають однозначної відповіді на це питання.

Представники вітчизняної правової доктрини пропонують розглядати це питання у діалектичній єдності. Серед запропонованих шляхів вирішення цієї проблеми варто виділити наступні. Так, учений В. Бевзенко пропонує 5 критеріїв розмежування юрисдикції, наявність яких свідчить про юрисдикцію адміністративних судів в земельних спорах: публічно-правові (адміністративні) відносини; суб'єкт владних повноважень; діяльність такого суб'єкта; адміністративне законодавство; здійснення адміністративного права [12, с. 84]. У той же час, дослідники Я. Романюк та Л. Майстренко пропонують поділити вимоги у земельних спорах на основні та похідні. Основною вимогою є та, яка стосується усунення порушення. Інші вимоги стосовно дій суб'єктів владних повноважень, на підставі яких сталося порушення права, є додатковими та мають розглядатися разом з основною в порядку цивільного судочинства [13, с. 95].

Варто підкреслити, що у земельних правовідносин за участю органів місцевого самоврядування, такі органи можуть виступати розпорядниками земельних ділянок, зокрема, комунальної власності. Тобто, ми не можемо говорити про те, що у цьому випадку органи місцевого самоврядування є безпосередніми власниками таких земельних ділянок. Вони розпоряджаються ними від імені територіальної громади у інтересах самих жителів такої громади. У даному випадку орган місцевого самоврядування діє саме у публічних інтересах, адже він здійснює ефективне розпорядження комунальним майном.

Щодо рівності сторін у правовідносинах (суб'єкт владних повноважень – приватна особа) варто зазначити наступне. Суб'єкт владних повноважень має розбудований апарат публічних службовців, а також матеріально-фінансові ресурси для здійснення власних та делегованих повноважень. Отже, такий орган має певні переваги над іншими учасниками процесу. Власне нівелювання цих переваг під час

судового розгляду спору є основною метою адміністративного судочинства. Тому, на нашу думку, таку категорію юридичних конфліктів між суб'єктами публічної адміністрації місцевого рівня та приватними особами варто віднести до юрисдикції адміністративних судів. Чітке закріплення цього механізму в Кодексі адміністративного судочинства України сприятиме сталому розвитку національної судової практики, усуненню наявних в ній суперечностей, а основне, ефективній реалізації прав, свобод та законних інтересів приватних осіб, закріплених у Конституції України.

Список використаних джерел:

1. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
2. Смокович М. І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій: монографія / М. І. Смокович. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – 304 с.
3. Кузнєцова Н. Проблеми співвідношення земельного та цивільного законодавства при вирішенні господарських спорів з питань земельних відносин / Н. Кузнєцова // Право України. – 2009. – № 9. – С. 19-21.
4. Рішення Конституційного Суду України від 01.04.2010 р. № 10-рп/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-10>.
5. Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 1 березня 2013 р. № 3 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0003740-13>.
6. Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів: постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 р. № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008760-13>.
7. Про деякі питання практики розгляду справ у спорах, що виникають із земельних відносин: постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 17 травня 2011 р. № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v0006600-11>.
8. Постанова Верховного Суду України від 11 листопада 2014 року у справі № 21-493a14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42010800>.
9. Постанова Верховного Суду України від 09.12.2014 р. у справі № 21-308a14 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42202857>.
10. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 3 лютого 2016 р. у справі № К/800/40867/15 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/55796868>.

11. Ухвала Вищого адміністративного суду України від 30 березня 2017 р. у справі № К/800/22768/15 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/65819081>.

12. Бевзенко В. Земельні правовідносини як предмет юрисдикції адміністративних судів / В. Бевзенко // Юридична Україна. – 2014. – № 7. – С. 74-88.

13. Романюк Я. Проблеми розмежування адміністративної та цивільної судових юрисдикцій щодо земельних спорів: перспективи розв'язання унаслідок оновлення процесуального законодавства» / Романюк Я., Майстренко Л. // Право України. – 2017. – № 8. – С. 83-99.

Усова Н.Ю.

студентка,

Науковий керівник: Пирожкова Ю.В.

доктор юридичних наук, доцент,

Запорізький національний університет

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Серед сфер, в яких відбулися значні зміни у зв'язку з економічними реформами в Україні, важливе місце посідає сфера фінансів. Процес створення ринкової системи фінансово-економічних відносин проходить разом із процесом формування правової держави. Насамперед, це пов'язано з тим, що фінансово-економічні відносини повинні мати юридичне оформлення.

Однією із базових сфер фінансово-економічних відносин є система фінансового контролю. Механізм правового регулювання є невід'ємною частиною загально-правового механізму регулювання і повинен бути цілісним фінансово-правовим полем.

Регулювання у сфері фінансових відносин слід здійснювати за допомогою специфічних фінансового-правових методів. Одним із таких методів є метод фінансового контролю. При цьому ми розглядаємо фінансовий контроль як систему контрольних заходів органів державної влади з перевірки суб'єктів господарювання всіх форм власності.

Дане питання перебуває у колі досліджень Є. В. Калюги, Є. М. Романів, А. С. Мороза, В. О. Шевчука, І. Б. Стефанюка та багатьох інших вітчизняних і зарубіжних вчених.

Фінансовий контроль застосовується у сферах, у яких функціонують фінанси, оскільки створення та використання фондів коштів